

Första världskriget

Filmfakta

Ämne: Historia

Ålder: Från 13 år (H, Gy)

Speltid: 20 minuter

Svenskt tal med svensk text

Produktion: Kunskapsmedia

Undervisningen ska behandla följande innehåll enligt läroplan

Historia (åk 7–9)

Imperialism och världskrig, cirka 1800–1950

- De båda världskrigen, deras orsaker och följder. Förtryck, folkfördrivningar och folkmord. Förintelsen och Gulag.

Hur historia används och historiska begrepp

- Några historiska begrepp, till exempel antiken, mellankrigstiden, efterkrigstiden och kalla kriget samt olika syn på deras betydelser.

Historia 1a1 (gymnasiet)

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter.

Kapitel i filmen

- Inledning (00:00-01:13)
- Situationen i Europa (01:14-02:46)
- Skotten i Sarajevo (02:47-04:29)
- Väst- och östfronten (04:30-06:30)
- Skyttegravsrig (06:31-09:16)
- Slagen vid Verdun och Somme (09:17-11:02)
- Rysslands nederlag och folkmordet på armenier (11:03-12:28)
- Kriget på havet och världsfronter (12:29-14:53)
- Kriget avgörs (14:54-16:20)
- Versaillesfreden (16:21-18:06)
- Krigets konsekvenser (18:07-SLUT)

© Kunskapsmedia Group Stockholm AB, MMXIX
Filmnr: 1777KM

Filmens innehåll

Första världskriget var ett fruktansvärt krig som drabbade hela världen. Ett krig som de flesta trodde skulle vara över på ett par veckor, men som varade i fyra långa år.

I den här filmen går vi igenom händelserna under kriget. Vi undersöker vad det var som utlöste kriget och vilka orsaker som låg bakom. Vi går bland annat igenom skotten i Sarajevo och händelserna på västfronten. Men vi lär oss även om slagen utanför Europas gränser och hur Versaillesfreden slutligen kom till.

En film som ger en översikt över första världskrigets förlopp, för elever i högstadiet och gymnasiet.

Första världskriget

Innan filmen

Vad vet vi?

Låt eleverna först fundera ensamma över vad de vet om första världskriget. Sedan diskuterar eleverna två och två eller i grupper om vad de kommit fram till. Gör till sist en gemensam tankekarta på tavla eller med ett digitalt verktyg där ni sammanfattar det eleverna vet.

Gissa ordet

Låt eleverna först själva och sedan i par försöka förklara följande begrepp:

stormakt	skyttegrav
allians	motoffensiv
front	

Diskutera gemensamt era förklaringar samt skriv upp det ni kommer fram till på klassrummets whiteboard/digitala verktyg, för att gå igenom igen efter filmen.

Diskussionsfrågor till filmen

Innan ni startar en diskussion kring filmen i gruppen är det viktigt att läraren/ledaren funderar igenom hur man ska hantera diskussionen och svaren. Dela gärna upp gruppen i mindre grupper och låt deltagarna först skriva ned sina svar. Diskussionsfrågorna är indelade enligt filmens kapitel.

Inledning (00:00-01:13)

- När startade första världskriget?

Situationen i Europa (01:14-02:46)

- Vilken inverkan hade imperialismen (tidsperioden, slutet av 1800-talet till början på 1900-talet) på det som skulle leda till utlösningen av första världskriget?
- Vad ville stormakterna åt?
- Vilka allianser bildades, vilka länder ingick där?
- Varför började länder rusta sig för krig?

Skotten i Sarajevo (02:47-04:29)

- När ägde *skotten i Sarajevo* rum? Vad innebar det och vilken betydelse fick den händelsen för kriget?
- Vad var *Svarta handen* för något?
- Vad var det *Svarta handen* ville? Varför ville dem det?
- Vad anklagades Serbien för? Varför då tror du?
- Varför förklarade Österrike-Ungern krig mot Serbien?
- Vad var *Svarta veckan* för något?

Väst- och östfronten (04:30-06:30)

- Vad var *Västfronten*?
- Vad var *Östfronten*?
- Vad var *Schlieffenplanen* för något? Vad gick den ut på?
- Vad hände med planen?
- Fransmännen behövde få fram så många soldater som möjligt till frontlinjen. Ge ett exempel på vilka medel de använde för att transportera männen.
- Vad var *Undret vid Marne* för något?

Skyttegravskrig (06:31-09:16)

- Varför ville tyskarna lägga beslag på hamnstäderna?
- Vad var syftet med att ha skyttegravar?
- Hur långt sträckte de sig?
- Hur var förhållandena i skyttegravarna?
- Vilka typer av vapen användes och vad var speciellt med dem?
- Vad är stridsgas för något?
- I filmen sägs det att soldaterna behövde muntras upp julen 1914. Varför då tror du? Vad var syftet med det?
- Hur muntrades soldaterna upp? Och vad ledde det till?

Slagen vid Verdun och Somme (09:17-11:02)

- När började slaget vid Verdun?
- Varför trodde tyskarna att fransmännen var nära att ge upp?
- Hur länge pågick slaget vid Verdun?
- När började slaget vid Somme?
- Hur länge pågick slaget vid Somme?
- Hur många människor stupade i slaget vid Somme?
- Rysslands nederlag och folkmordet på armenier (11:03-12:28)**
- Vad hände på östfronten?
- Hur kom det sig att ryssarna så snabbt kunde ta sig förbi den tyska gränsen?
- Hur kom det sig att tyskarna kunde besegra ryssarna så snabbt?
- Vad var det Osmanska riket?
- Varför förföljde det Osmanska riket den armeniska befolkningen?

Fortsättning på sida 3

© Rättigheterna till studiematerialet ägs av Kunskapsmedia.
Du har rätt att använda dig av studiematerialet i samband med visning av programmet.

Första världskriget

Kriget på havet och världsfronter (12:29-14:53)

- Varför gav Tyskland order till sina ubåtar att sänka alla skepp till och från Storbritannien, utan att ta hänsyn till vilket typ av skepp det var?
- Vilka konsekvenser fick det?
- Första världskriget utspelade sig på tre kontinenter, vilka då?
- Varför anföll Japan Kina?
- Vilka orsaker låg bakom striderna i Afrika?
- Hur kommer det sig att länder där inga strider utkämpades ändå påverkades av kriget?

Kriget avgörs (14:54-16:20)

- Vad hände i mars 1917? Och vad berodde det på?
- Vad hände vid floden Marne?
- Vad var det som fick Tyskland att inse att detta var ett krig de inte kunde vinna?
- Vad hände klockan 11, den 11 november 1918?

Versaillesfreden (16:21-18:06)

- Vad hände i Versailles 1919?
- Vad var Nationernas Förbund (NF)?
- Varför bildades NF?
- Varför delades unioner upp i självständiga stater?
- Varför blev fredsvillkoren hårda för Tyskland?
- Vilka var fredsvillkoren?

Krigets konsekvenser (18:07-SLUT)

- Vilka konsekvenser fick kriget för kvinnans ställning i samhället? Var det bra eller dåligt tycker du? Diskutera tillsammans.
- Varför minskades skillnaderna mellan rika och fattiga efter kriget?
- Hur många människor dödades under första världskriget?
- Första världskriget var ett fruktansvärt krig, kan du trots det se några positiva förändringar som följde efteråt?

Efter filmen

Vad visste vi?

Gå igenom sammanfattningen från "vad vet vi" som skrevs innan filmen och kontrollera vad ni visste då och vad ni vet nu. Undersök om det är något ni fortfarande är osäkra på och måste undersöka vidare.

Gissa ordet

Gå igenom orden under "gissa ordet" som skrevs innan filmen och kontrollera om ni nu förstår vad begreppen betyder, eller om ni måste undersöka vidare.

Fredsförhandling

Dela in klassen i två grupper. Den ena gruppen får representera Österrike-Ungern och den andra gruppen får representera Serbien. Låt de först ta reda på mer om vilka omständigheter de båda länderna befann sig i innan kriget bröt ut. De båda grupperna får sedan debattera mot varandra och se om de kan hitta en lösning på problemet som inte leder till att första världskriget bryter ut.

Diskutera tillsammans

Första världskriget var ett fruktansvärt krig som drabbade hela världen. Sedan dess har vi haft flera krig runt om i världen. Även i dag utkämpas krig på flera platser. Diskutera tillsammans nedanstående frågor. Klassen kan delas upp i mindre grupper, för att sedan föra en gemensam diskussion.

1. Skulle första världskriget kunna bryta ut i dag med samma bakgrund och synsätt?
2. Tror du att ett tredje världskrig skulle kunna inträffa? Varför/varför inte?

Fördjupning

Dela in klassen i grupper om tre till fyra elever. Låt varje grupp välja ett område att fördjupa sig i. Det kan till exempel vara västfronten, Ryssland eller Versaillesfreden.

Grupperna får sedan presentera sina arbeten för resten av klassen i valfri form.